Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 235. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 16-го ЖОВТНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 16, 1979 No. 235. VOL. LXXXVI.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВІДБУЛА ЗУСТРІЧ З ПРЕДСТАВНИКОМ ОН ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО РОКУ ДИТИНИ

Ню Йорк (Марія Лабунька). — У п'ятницю, 5-го жовтня ц. р., у приміщеннях ООН відбулася зустріч представниць Крайового Комітету Українського Року Дитини із головним представником ООН для відзначення Міжнародного Року Дитини (МРД) д-р Естефанією Альдаба-Лім. Представницями від Крайового комітету у цій зустрічі були: голова Комітету п-і Дора Горбачевська, та п-і Люба Волинець з Ню Йорку і Віра Андрушків з Детройту. Присутніми під час зустрічі були також: Едвард Маркс — заступник головного представника МРД та п-і Мільдред Джонс — представниця Комітету МРД т. зв. Неурядових організацій при ООН.

Ціллю цієї зустрічі було поінформувати головну представницю МРД при ООН та її співробітників про відзначення Року Дитини серед української громади у ЗСА, а зокрема про порушення прав Дитини в Україні, що були проголошені Декларацією Прав Дитини. Цю Декларацію схвалено Генеральною Асамблеєю ООН 20-го листопада 1959-го р. Принципи Декларації стверджують право Дитини на: материнську опіку, лікарську опіку, правну охорону від переслідувань з огляду на свої національне, соціальне чи расове походження, або релігійну приналежність. Дуже виразно наголошене в Декларації право дитини на вживання матірної мови та на виховання в національному дусі. Якраз ці останні Принципи Декларації постійно порушуються в Україні урядами СССР і УССР. Саме про ці порушення прав Української Дитини в Україні делеґація обширно поінформувала п-і д-р Альдаба-Лім та її співробітників. У цій справі був виготовлений окремий меморіял від Крайового Комітету, що його враз з відповідними прилогами передано п-і д-р Альдаба-Лім. Копії цих матеріялів вислано також генеральному секретареві Куртові Вальдгаймові та до Комісії Прав Людини при ООН. Серед прилогів зокрема важливим і цікавим документом є Петиція адресована до головного представника МРД при ООН в обороні української мови, виготовлена Крайовим Комітетом Українського Року Дитини і підписана великим числом дітей у ЗСА та частинно й в Канаді (Торонто). Всіх підписів під петицією зібрано 1,570.

(Закінчення на стор. 4)

У Ню Йорку відбувся Загальний З'їзд Учителів УМІ

Ню Йорк (Д. К.). — У неділю, 7-го жовтня ц. р. тут в домівці УМІ при 136 2-га евеню відбувся Загальний З'їзд Учителів Українського Музичного Інституту. В ньому взяли участь Відділи: Ню Йорк, Нюарк, Ірвінгтон, Філядельфія, Честер, Балтімор, Трентон, Бетлегем, а далеко віддалені Відділи надіслали письмові звіти. Відрадним явищем є те, що до праці в УМІ голосяться молоді музики, вихованці УМІ, які покінчили високі музичні школи в Америці.

З'їздом проводив Юрій Оранський. Після ділових нарад, оживленої дискусії та вислухання „Спогадів про Станислава Людкевича" — Дарії Каранович, обрано нову Управу на 1979 1980 рік. Президент — Таїса Богданська, заступник президента Рафаїл Венке, секретар — Богданна Волянська, скарбник — Марія Мацькевич, педагогічний реф. Дарія Каранович, імпрезовий — Галина Мирошниченко, пресовий — Галя Клим, видавничий — Калина Чічка-Андрієнко. Товариський суд: Богдан Лончина, Ярослав Лабка, Ольга Сушко-Наконечна. До Контрольної комісії ввійшли: Богдан Перфецький, Лідія Шав'як. Члени Ради Директорів: Лідія Грабова, Наталія Котович, Дарія Кузик, Юрій Оранський, Оксана Сімович, Лев Стругацький та Ольга Чипак.

СУЖА і СФУЖО уладжують 7-ий Баль Української Преси

Філядельфія. (і.к.). — Спілка Українських Журналістів Америки і Фінансова Секція Світової Федерації Українських Жінок приготовляють уже сьомий з черги Баль Української Преси, який відбудеться 17-го листопада ц. р. у великій балевій залі Бенджамін Френклін Готелю у Філядельфії. Перший такий Баль відбувся у 1971 році, в одному році такої імпрези не було. Здебільша ті Балі відбувалися у великій авдиторії у школі св. Йосафата, раз відбувся в авдиторії Менор Джуньйор коледжі. За уладжуванням тих вечорів у шкільній авдиторії української школи промовляло те, що заощаджувано поважні фонди, які йшли б до чужої кишені, однак, воно вимагало великої праці від гурту членів Ділового комітету, головно жертвенних пань із Філядельфії. Від самого початку дотепер головою Ділового Комітету є п-і Марія Харина, яка з великим організаційним хистом і тактом веде знову „королеву" і дві „князівни" з-посеред представниць усіх переодичних і непереодичних видань у ЗСА. Щоденників і тижневиків, які появляються періодично, є в цій країні 12, журналів та інших неперіодичних видань є 21, отож до „конкурсу" могли б ставати 33 представниці всієї української преси в Америці. Насправді буває пересічно коло 20 представниць різних газет і журналів. Традиція Балів Української Преси сягає до передвоєнних років, коли то такі Балі у Львові в 30-их рр. були найбільш репрезентаційною Культурно - розваговою імпрезою карнавалового сезону. Першу пару у старомодному „кадрилі" становили голова Української Парляментарної Репрезентації д-р Дмитро Левицький і пані Марія Колтунюк, дружина директора „Дністра" Ярослава. (Обоє п-во Колтунюки померли у Філядельфії, д-ра Дмитра Левицького вивезли большевики — помер на засланні у Ташкенті). Діловий Комітет Балю Української Преси та Президія СУЖА закликають всі існуючі в Америці видання — вислати на цей новий Баль Української Преси свої представниці. СУЖА делеґує, як представницю „Українського Журналіста", Рому Криштальську, внучку покійного д-ра Романа Криштальського, який був довголітнім секретарем Управи СУЖА, ініціятором і душею першого Балю Української Преси у Філядельфії тому 8 років.

СЕНАТОР ЧИРЧ ПОВ'ЯЗУЄ САЛТ II ІЗ СПРАВОЮ СОВЄТСЬКИХ ВОЯКІВ НА КУБІ

Вашінгтон. — Демократичний сенатор Френк Чирч голова сенатської комісії для закордонних зв'язків, формально запропонував, щоб Сенат не ратифікував договору про обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ II) із Совєтським Союзом, поки президент Картер не дасть запевнення, що перебуваюча на Кубі совєтська бригада не є бойовою частиною і не становить жадної загрози для Західньої Півкулі.

Політичні спостерігачі твердять, що набагато злагіднена вимога сенатора Чирча не жадає від уряду, щоб СССР забрав своїх вояків з Куби ще перед початком дебат в Сенаті над ратифікацією договору, як це вимагало багато інших сенаторів. Деякі офіційні чинники заявляють, що ця дещо змінена і змодефікована вимога сенатора Чирча може навіть буде сприємливою для Білого Дому, але інші речники теперішнього уряду відмічують, що уряд змагатиме до дальшого „пом'ягшення" цієї вимоги, бо така заява президента Картера могла б бути образливою для Совєтського Союзу, який, мовляв, вже заявив, що ця бригада не є бойовою частиною, а має тільки вишкільний характер.

Сенатор Чирч у своїй промові у Сенаті сказав, що без цієї передумови не можна буде рахувати на дві треті голосів, потрібних для ратифікації договору. При тому він підтримав САЛТ II, кажучи, що договір служитиме інтересам З'єднаних Стейтів Америки, а його відкинення було б поганою прислугою для країни. Чирч підкреслив, що висунені ним передумови є зроблені з метою врятувати САЛТ II, бо він може бути відкинений, якщо урядові не пощастить здобути двох третіх голосів у Сенаті.

Розмовляючи з кореспондентами, сенатор Чирч категорично відкинув поголоски, що він, мовляв, змінив свою настанову до САЛТ II тільки тому, щоб не шкодити своїй передвиборчій кампанії, бо деякі опитування вказують, що він матиме трудноші з перевибором на сенатора.

У міжчасі до противників договору прилучився колишній секретар оборони в уряді президента Джеральда Форда, Доналд Г. Румсфельд, який на засіданні Комісії збройних сил заявив, що Сенат повинен відкинути САЛТ II, бо він шкідливий для безпеки ЗСА.

Деякі ліберальні сенатори вважають, що заяви сенатора Чирча на було потрібно але, якщо така резолюція перейде у Сенаті, то вони не голосуватимуть проти неї. Немає сумніву, — кажуть політичні спостерігачі, — що резолюція Чирча матиме також своїх противників. Наприклад, ліберальні сенатори твердять, що вистарчальним буде, як президент Картер складе заяву, що совєтські війська на Кубі не є бойовими частинами. Але саме сенатор Чирч не вдовольняється такою заявою, а вимагатими також опінії розвідчих чинників ЗСА.

Комісія для закордонних зв'язків погодилася розпочати дебати над цією справою в найскоршому часі. Це означає, що дискусії над договором САЛТ II цілим Сенатом розпічнуться при кінці жовтня, або на початку листопада.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КИТАЙ ВІДЗНАЧУЄ 68-РІЧЧЯ РЕСПУБЛІКИ

Тайпей, Тайван. — Перший раз від часу зірвання дипломатичних зв'язків З'єднаними Стейтами Америки з урядом Національного Китаю на Тайвані, китайські націоналісти 9-го жовтня ц. р. святкували своє національне свято — 68-річчя Китайської Республіки, політичної структури, яка прийшла на зміну королівської династії Манчу у 1911 році, а яка відтак сама була повалена комуністами у роках 1949-50. Офіційні чинники Національного Китаю, виступаючи на святкуваннях цього ювілею, підкреслювали в першу чергу потребу духового скріплення, орієнтацію на власні сили і мобілізацію усіх сил проти зовнішних ворогів.

„Ми вже позбулися шоку, завданого нам урядом З'єднаних Стейтів Америки, коли він визнав комуністичний режим на материку", — заявив директор урядової інформаційної служби Джеймс Сунг, додаючи, що китайці на Тайвані продовжують скріплювати близькі відносини із ЗСА та іншими країнами.

Тайванські чинники признають, що вони побоювались ситуації, яка могла витворитись після визнання Америкою комуністичного уряду в Пекіні 10 місяців тому, бо інші країни світу могли піти слідом Вашінгтону. Але жадна країна із 22-ох, які ще мали дипломатичні зв'язки з Тайпеєм, не пішли за прикладом уряду ЗСА, — заявили речники тайванського уряду, — навпаки, такі країни, як Японія, Сінгапур і кілька західньоевропейських країн збільшили свої представництва в Тайпеї. Також жадна країна не зменшила, а радше вони збільшили свої капіталовклади на Тайвані. Приватні американські підприємства не тільки не покинули острова, але збільшили свої інвестиції у різні проєкти. Загальна сума зросту капіталовкладень у перших 9-ох місяцях цього року зросла до 250 мільйонів долярів, що становить 80 відсотків збільшення у порівнянні з таким же періодом в 1978 році. Також багато закордонних банків, в тому числі три американські великі фінансові інституції, внесли прохання про відкриття своїх філій на Тайвані. Економіка Тайвану все ще є найсильнішою в Азії із правдоподібним 8,5 відсотковим зростом в 1979 р. Збільшилась також закордонна торгівля на 32 відсотки і вона перевищить 30 більйонів долярів до кінця року.

У святкуваннях в Тайпеї взяло участь понад 250,000 осіб, не згадуючи про участь війська у параді, яка відбулася перед палацом президента Чіянг Чінг-куо. Урядовці Американського Інституту на Тайвані, неофіційної інституції, завданням якої є вдержувати добрі зв'язки між урядами і народами Тайвану і З'єднаними Стейтами Америки, не брали активної участи у цих святкуваннях. Але Роберт Паркер, президент Американської Торговельної Палати, заявив кореспондентам, що Палата переслала на руки уряду Китайської Республіки на Тайвані ґратуляції з найкращими побажаннями на майбутнє.

МІЖНАРОДНА АМНЕСТІЯ ВИМАГАЄ ВІД СССР БЕЗУМОВНОГО ЗВІЛЬНЕННЯ ВСІХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

Лондон, Англія. — Відома організація Міжнародна Амнестія звернулась відкритим листом до уряду СССР на руки „президента" Леоніда Брежнєва із закликом та вимогою звільнити всіх політв'язнів без будь-яких передумов та перестати вживати псхіятрію для політичних цілей.

В обширному шістьсторінковому листі, що його вислано 10-го жовтня ц. р., Міжнародна Амнестія подає численні факти арештів, ув'язнення, запроторення до психіятричних заведень та інших форм переслідування, базуючись на фактажі, що його ця організація опублікувала в 1975 році у формі 154-сторінкової компіляції. У листі сказано, що Міжнародна Амнестія звернулась із закликом до уряду СССР з уваги на близьку річницю жовтневої революції та на заплямовані Олімпійські ігрища в Москві та інших містах СССР в 1980 році. Міжнародній Амнестії відомо, — сказано в листі, — що совєтська влада вже почала „відповідну підготовку" до Олімпійських ігрищ, очищуючи Москву та інші міста від „небажаного елементу". Як один із прикладів, Міжнародна Амнестія подає справу українця д-ра Миколи Плахтонюка, який перебуває в „психушці" в місті Сміла в центральній Україні та якого справа мала бути перевірена ще в лютому 1979 року. Міжнародна Амнестія твердить, що один з лікарів мав заявити д-рові Плахтонюкові, що „у вашій справі не може бути поспіху аж до закінчення Олімпійських ігрищ".

Лист стверджує, що від часу створення російської, вірменської, грузинської, литовської та української груп слідкування за приміненням Гельсінкських угод, совєтська влада заарештувала і засудила на довгі роки ув'язнення 19-ох членів тих груп, не дозволяючи їм на відкриті суди та оборонців і поголовно відкидаючи їхні відклики до вищих інстанцій. Серед недавно заарештованих членів тих груп Міжнародна Амнестія вичисляє українців Олеся Бердника, Петра і Василя Січків та Юрія Литвина і вірменина Едварда Арутуніяна. Серед переслідуваних за релігійні переконання Міжнародна Амнестія вичисляє „унятських католиків" в Україні.

Дуже промовистим в листі є твердження, що серед осіб, які обстоюють права на „автономію, культурну самобутність і, в деяких випадках, політичну незалежність" найчастіше судять українців.

У дальшому Міжнародна Амнестія подає факти переслідування і арештів осіб, які стараються творити незалежні профспілки та про постійне запроторювання інакшедумаючих осіб до психіятричних заведень, не зважаючи на засудження таких практик Світовою Психіятричною Асоціяцією в 1977 році під час конгресу в Гонолюлю, Гаваї.

Міжнародна Амнестія стверджує в листі, що в квітні 1980 року вона опублікує нову компіляцію про порушення людських і національних прав та що до того часу вона звертатиметься у справі „негайного і безумовного звільнення в'язнів сумління в СССР" не тільки до уряду СССР, але й до урядів інших держав, до міжнародних установ і організацій, до Міжнародного Олімпійського Комітету та олімпійських комітетів поодиноких країн.

(Повний англомовний текст цього листа Міжнародної Амнестії до Леоніда Брежнєва буде опублікований наступному числі „Українського Тижневика".)

СССР В ДЕМОГРАФІЧНОМУ НАСВІТЛЕННІ: РОСІЯНИ СКОРО СТАНУТЬ НАЦІОНАЛЬНОЮ МЕНШИНОЮ В СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗІ

Ню Йорк/Москва. — У виданні „Ню Йорк Таймсу" за неділю, 7-го жовтня ц. р., появилася дуже цікава стаття автором якої є відомий кореспондент цього поважного щоденника, Крейґ Р. Вітней, який акредитований до СССР. Його провідна думка — це передбачення, що в наслідок змін на відтинку приросту населення в поодиноких республіках СССР, росіяни незабаром втратять або вже втратили свою чисельну перевагу в Совєтському Союзі та стануть національною меншиною.

Згідно з останнім переписом населення з 1970 року, росіяни тоді становили 53.3 відсотка всього населення СССР, а не-росіяни — 46.7 відсотка (в тому числі українці становили 16.9 відсотка).

Совєтські демографи передбачають, що від 1980 до 1990 ця перевага росіян зникне, бо приріст населення в корінній Росії зменшується з року на рік. Те саме явище, — пише Вітні, — помітне також у двох інших слов'янських республіках СССР — в Україні і Білорусі. Ці три республіки мають тепер найнижчий приріст населення.

За останніх двадцять років, російські міські родини мали щораз менше дітей, тоді коли тюркські народи в Азії мають більше дітей. Військова служба в СССР є обов'язковою для всіх мужчин від 18-го року життя. Звичайно тільки 75% йде до активної служби. При кінці Другої світової війни, лише 4.7 відсотка армії були вояки неслов'янського походження, нині неслов'яни в армії становлять 18 відсотків.

Багато західніх спеціялістів, які вважають СССР за останню існуючу імперію, передбачають, що підбиті імперією народи починають щораз більше виступати проти панівної ролі росіян та загрожувати імперії із середини. Це, одначе, є тільки теоретичним поглядом,—пише Вітней,— бо практика „національної політики" Москви за останніх 60 років вказує, як строго Кремль вдержує рівновагу між росіянами та неросіянами. Через компартію, тайну поліцію та адміністративний апарат Москва тримає сильну контролю та переводить масові „чистки буржуазних націоналстів" в неросійських республіках. З 23-ох членів Політбюра, що контролюють всім життям в СССР, тільки 5-ох є неслов'янського походження.

Совєтська армії не подає національних чи расових списків вояків. Померлий маршал Андрій А. Гречко, українець з походження, в 1975 р. твердив, що спроби використати національне питання в різних непорозуміннях чи з особистих причин були не успішні, бо — згідно з Гречком, — в совєтській армії ніби панують національні традиції всіх вояків, а вони всі, хай творять багатонаціональну військову силу, об'єднані „єдністю інтересів та цілей".

Перепис населення з 1970 р. виказує, що тільки 14 відсотків узбеків знало російську мову. Тому, таких вояків звичайно уживається в піхоті чи саперних з'єднаннях, а натомість у фльоті (450,000 вояків) чи відділах, стратегічних ракет (375,000 вояків), майже всі вояки є росіяни, українці і білорусини, тобто ті, які знають російську мову.

Стаття Вітні включає діяграму з кількістю членів поодиноких національностей (поданих в мільйонах): росіяни — 129, українці — 41, узбеки — 9.2, білорусини — 9.1, татари — 5.9, казахи — 5.3, азербайджанці — 4.4, вірмени — 3.6, грузини — 3.2, молдаванці — 2.7, литовці — 2.7, жиди — 2.2, таджики — 2.1, німці — 11.8, чуваші — 1.7, туркмени — 1.5, киргизи — 11.5, лотиші — 1.4, мордва — 1.3, башкіри — 1.2, поляки — 1.2 та естонці — 1.0.

Афганський уряд підтвердив поголоски про смерть Таракі

Ню Делі, Індія. — Пресові агентства інформують, що афганський уряд потвердив раніші поголоски про смерть колишнього президента Афганістану Нура Мохаммеда Таракі, який був тяжко поранений у перестрілці членів його особистої охорони з прихильниками теперішнього президента Гафізуллюга Аміна, тодішнього прем'єра, або з антикомуністичними повстанцями.

У передачі з Пакістану, переловленій тут 9-го жовтня ц. р., говориться, що Таракі похоронено на родинному цвинтарі. Покищо не відомо, чи він помер таки зараз після поранення чи пізніше у шпиталі. Мохаммед Таракі прийшов до влади у наслідок перевороту в Афганістані і захоплення комуністичними елементами, сильно підтримуваними Москвою.

Раніше у справі поранення Таракі ходили різні чутки: одні говорили про його смерть від поранення, другі тільки про тяжку хворобу. Але коли теперішній президент Гафізулляг Амін раніше заявив, що Таракі видужує з тяжкої недуги, всі прийняли були цю вістку за достовірну. Тепер, однак, виявилося, що уряд з розмислом не бажав поширювати інформації про смерть Таракі.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ БЛ. П. ТАТЯНИ КУШНІР

Бавнд Брук. — У неділю, 30-го вересня ц. р., старанням п. Теодора Кушніра, о. Давид Клуні, посвятив пам'ятник на могилі його дружини, бл. п. Татяни Кушнір, яка померла 5-го листопада 1978 року.

Пам'ятник Покійної знаходиться на українському православному цвинтарі св. Андрія у Савт Баунд Бруку. На посвячення прибули рідня, далекі гості та велике число вірних української церкви в Ню Бронсвику, які своїми мольбами та присутністю вшанували пам'ять Покійної.

Під час запланованого п. Т. Кушнірем обіднього прийняття зібрано 132 доляри на цілі Світового Конґресу Вільних Українців.

Східня Німеччина звільнила двох політичних в'язнів

Східній Берлін. — Східньонімецький комуністичний уряд звільнив, згідно з пляном амнестії, проголошеної з нагоди відзначування 30-річчя т. зв. Демократичної Республіки Німеччини, двох політичних в'язнів — Рольфа Баро, який користувався західніми інформаціями для написання своєї книжки з критикою системи соціялізму, і Ніка Гібнера, східньонімецького громадянина за відмову служити у війську.

Обидва політичні в'язні були засуджені на довгі реченці ув'язнення і є першими в'язнями, яких східньонімецький режим звільнив на підставі проголошеної урядом амнестії. Політичні спостерігачі стверджують, що звільнення двох названих в'язнів є свого роду вказівкою, що також інші політичні в'язні скористають з амнестії, тим більше, що Міжнародна Амнестія, організація, яка обороняє політичних в'язнів у всьому світі, і деякі західньонімецькі організації вже віддавна роблять натиск на уряд Східньої Німеччини, щоб він звільнив чи навіть виміняв політичних в'язнів, які були засуджені за нібито співпрацю із Заходом.

Москва сповільнила еміґрацію жидів з України

Москва. — Совєтські власті шляхом „наглого та драматичного" звороту почали припинювати еміграцію жидів, — згідно з інформацією жидівських активістів в Москві, передану кореспондентові Денові Фішерові з „Лос Анджелес Таймсу".

Якщо проволока продовжиться якийсь час, то в наступному році жидівська еміграція значно зменшиться, в порівнянні до теперішнього числа жидів, яким дають дозвіл на виїзд із СССР.

Покищо припинення еміграції жидів відноситься до трьох українських міст — Одеси, Харкова та Чернівець. Більш як одна третя з приблизно двох мільйонів жидів в СССР живе в Україні. Жидівські активісти в Москві не знають, чи це є „тільки місцевий припадок" чи це є частиною „загального образу" (компетенція видавати еміграційні візи в СССР належить до „союзного" уряду в Москві, а не до поодиноких республік — примітка Редакції).

Цей загадковий зворот в совєтській еміґраційній політиці відносно жидів прийшов саме в час, коли американський уряд розглядає можливості надати Совєтському Союзові певні торговельні концесії з уваги на сподіваних 50,000 нових жидівських еміґрантів, які повинні б виїхати з СССР цього року. Покищо ці концесії заблоковано на основі додатку Джексона-Ваніка до торговельного закону з 1974 року, який зв'язує торговельні концесії-привілеї для Совєтського Союзу із лібералізацією совєтської еміграційної політики.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Поворот до підстав

Майже два роки тому Крайова Асоціяція Освіти, найбільша організація американських вчителів, яка має біля 2 мільйони членів, оприлюднила звіт, в якому інформувала, що по цілій країні замітний рух „повороту до підставових принципів" у початковому і середньому шкільництві, тобто, по школах знову починають наголошувати граматику, табличку множення, вивчення напам'ять нових слів тощо. Разом з наголошуванням цих предметів учителі та дирекції шкіл все частіше пригадували учням, що „наука вимагає тяжкої праці".

Минулого тижня та сама Крайова Асоціяція Освіти повідомила, що рух „повороту до підставових принципів" за останніх два роки не тільки не послаб, але значно поширився і охоплює все більше і більше шкільних округ.

Повідомлення згаданої Асоціяції — це дуже відрадне явище, бо доказує, що згаданий „поворот" не був тимчасовим рухом, а представляє собою тенденцію, яка набирає сили з року в рік.

Як відомо, протягом 1960-их і на початку 1970-их років у шкільництві панував напрям, який можна окреслити такими словами: „вчити дітей тільки те, що їм подобається і що є доречним для даного учня". Такий підхід до науки спричиняв те, що великий відсоток випускників середніх шкіл фактично був напівписьменний.

Але протягом останніх двох-трьох років учителі в різних частинах Америки інформували і далі інформують Крайову Асоціяцію Освіти, що мали повну рацію ті педагоги, які ввесь час твердили, що деякі підставові предмети, як рахунки, читання, писання тощо діти мусять вивчати примусово, і то вивчати напам'ять, не зважаючи на те, чи подобається це учням, чи ні, як теж не зважаючи на те, чи учні вважають ці предмети „доречними".

Учителі також дуже позитивно висловлюються про брушуру-памфлет, що її в кінці 1977-го року видала згадана Крайова Асоціяція Освіти під назвою „Навчання — це тяжка праця". У цій брошурі, що її Асоціяція два роки тому вперше розіслала вчителям і батькам і продовжує розсилати й сьогодні, між іншим сказано, що „школа є інституцією навчання, а не приміщенням для розваги чи відпочинку, як кіно чи пляжа". Там підкреслено також, що „школа — це місце праці, де учень одержує вдоволення з факту, що успішно виконав нелегку працю".

Згадана брошура-памфлет закінчується такими словами: „Навчання — це тяжка праця і від неї залежить наше спільне майбутнє — майбутнє учнів, батьків, учителів і цілого нашого суспільства".

Треба вітати факт, що рух „повороту до підставових принципів" у початковому і середньому шкільництві не був короткотривалим, а, як вказує Крайова Асоціяція Освіти, цей рух, який фактично є поворотом до традиційних методів навчання, продовжує кріпшати і поширюватися.

Готується Біографічний Словник Українців Канади

Вінніпег (ак). — Д-р Михайло Марунчак, дослідник та історик життя українців Канади, зусиллям та клопітною працею якого появилися вже цілий ряд його публікацій про українців від 1891 р. і зокрема велика, основна та загальна, англомовна книга „Ди Юкрейніен Кенедіенс — Гісторі" (Вінніпег, 1970, 792 сторінки, безліч ілюстрацій), почав реалізацію своєї великої та давньої мрії, на цей раз „Біографічного Словника Українців Канади" за 90 років їх існування й праці в цій державі. Заплянований на охоплення і закріплення коло 3,000 прізвищ українців, що в такий чи інший спосіб брали участь в організаційному житті української спільноти в Канаді.

Словник матиме переломове значення для всіх дослідників нашого життя у вільному світі і в Канаді зокрема, який повинен появитися десь в 1981 році. Відповідний запитник до живих і активних в Канаді українців уже розсилають, у ньому 35 запитів і на основі їх будуть теж зроблені відповідні записи у Словнику, що крім цього охопить зі записів та архівів д-ра М. Марунчака всіх видних й активних українців з тих, які вже по тому боці життя.

Підготова Словника має апробату УВАН у Канаді і до її архівів будуть передані згодом всі запитники та матеріяли з цього великого почину, який заслуговує на повну підтримку та допомогу дослідникові, д-рові М. Марунчакові, спеціяльно в цій справі.

М. Рахманний

НА ПОРОЗІ НОВОГО ДЕСЯТИРІЧЧЯ

Закінчення одного десятиріччя і початок нового це лише уявний поріг упоперек невидної течії годин, днів, місяців і років у житті людини, громади і суспільства всієї нації. Однак дивним дивом саме від десятиріччя до десятиріччя зміняються настрої людей, приходить до голосу нове покоління і по-новому доводиться формулювати свої стабільні цілі та змінливі досягнення тієї мети.

Наша незмінна ціль чи мета — це відновлення української незалежної держави на всіх українських землях. Тільки така українська держава, з народним відповідальним правлінням, спроможна гарантувати основні права для української людини і всебічний розвиток української нації. Ні більш, ні менш.

Протягом 1950-их років на українських землях велася збройно-політична боротьба. Вона повинна була задокументувати, в пам'яті наступних поколінь українців та у пам'яті людей усього світу, оте незмінне прагнення українського народу: бути повноправним господарем на своїй території. Ця боротьба впоперек перетинала імперіялістичні шляхи Москви, а водночас була сіллю в оці тих кіл держав Заходу, які воліли мати до діла тільки з „росіянами" без складної української проблеми.

Виконане завдання

Українське покоління 1950-их років таки виконало своє завдання — і в Україні, і на еміграції. Збройно-політична боротьба залишилася тією моральною і політичною базою, на якій грунтується гідність українців у всьому світі. Покоління українців 1960-их років продовжило цю боротьбу в інших формах не тільки в Україні, але й у тюрмах і концтаборах совєтсько-російської імперії. Українська політична еміграція просвітила західній світ даними про ці форми боротьби нового українського покоління, про нове пробудження молоді в Україні до свого культурно-політичного буття.

Протягом 1970-их років великого розмаху в Україні та на еміграції набрав рух за „людські права" на основі Універсальної Декляраціі Прав Людини Об'єднаних Націй та, згодом, „третьої групи" Гельсінкських домовлень. Звичайно, це була тактика у пропагадивній стратегії людей, що не мала ілюзій щодо всяких міжнародних декляраціій чи домовлень, але які знали силу ідейних принципів навіть у беззаконній совєторосійській імперії.

Зручно застосовані принципи популярних „прав людини", зрозумілих зокрема для громадян країн Заходу, примусили навіть кремлівських володарів поступитися. Вони поступилися тим, що випустили зі своїх лабет деяку кількість українських вільнодумців, а серед них таких, як В. Мороз, Л. Плющ, Н. Світлична, ген. П. Григоренко, В. Боровський. Це була тактична поступка Кремля, але вона означала, що українська проблема в Совєтськім Союзі далі існує. Її навіть могутня система терору московської влади не всилі „розв'язати", промовчати або заховати її на островах архіпелагу ГУЛАГ.

Водночас із обороною людських прав, (частинно під впливом голосу української політичної еміграції) в Україні зміцнився і рух оборони самостійної української державности всупереч усім туманним гаслам про „людство", „гуманність", „спільність інтересів різних людей і народів".

Тривога за шляхи

З наближенням нового десятиріччя (1980-их років) вдумливого спостерігача українських подій огортає тривога не за майбутнє всієї української справи, але за шляхи визвольної боротьби українців — там і тут.

Минулі три десятиріччя знову доказали відому правду: тактика, застосування щиро і з надмірним переконанням, інколи бере в полон серце і думку людей, що раніше оформили цю тактику лише як засіб до мети. Тоді тактичний засіб розбивання „тюрми народів" стає метою, що нею задовольняються виконавці такої тактики. Тактика стає самоціллю.

Тож оборона прав людини в Совєтському Союзі була і повинна бути лише засобом у підважуванні основ тієї „тюрми народів". Вимога до совєтської влади, щоб вона діяла „згідно зі своєю конституцією", мала на меті показати злочинність тієї влади і, може, оборонити перед надто жорстокими присудами. Однак ні „людські права", ні „конституційність" не були і не повинні бути метою діяльности українських патріотів, бо чужа конституція тих прав не гарантує.

Тим часом і в Україні, і ще більшою мірою серед українських еміґрантів та їхніх нащадків, витворилася думка, що, мовляв, українські патріоти борються і повинні боротися „лише за людські права — свої та інших народів..." Таку тезу непрямо підтримує також Кремль, натякаючи, що конституційність у Совєтському Союзі

(Закінчення на стор. 4)

Роксоляна Букшована-Поттер

МІЖНАРОДНИЙ РІК ДИТИНИ

Колись говорили: „Дитина має бути виджена, але не чута". Це було колись. Тепер Об'єднані Нації кажуть правильніше, що дитина має бути „виджена й чута".

Діти — це майбутнє цілого людського роду. Відзначуючи Міжнародний Рік Дитини в 1979 році ввесь світ застановляється над долею дитини взагалі. Діти роджені цього року на переломі цього і XXI сторіччя матимуть 21 рік. Це буде покоління 2000 року, воно, почне третє тисячоріччя нашої доби.

Більше чим 1/3 чотирьох більйонів сучасного населення світу — це діти 15 і нижче років. Хоча вони є потенційною силою завтрішнього світу, сьогодні вони найбільше загрожені. Всюди, в розвинених країнах і в тих, що щойно розвиваються, діти повністю залежні від старших у своїх емоційних, фізичних і матеріяльних потребах.

Одначе між потребами дитини і відповіддю на ці проблеми світу є велика прогалина. В світі біля 500 мільйонів людей постійно голодні, включаючи дві третіх дітей. Принаймні 350 мільйонів дітей є позбавлені основної медичної, здоровельної, гігієнічної і виховної опіки.

У менше розвинених країнах, де нещасний цикл нужди, недуг і неграмотности робить щоденне буття тяжкою боротьбою, недоля дитини зокрема тяжка. Четвертина з них не доїдає. Менше як 15 відсотків сільського населення й інших неупривілейованих груп не мають доступу до медичної опіки. В містах ситуація трішки краща, але біда все таки докучає. Менше як 10 відсотків дітей народжених кожнорічно в країнах, які щойно розвиваються, є імунізовані проти таких дитячих недуг, як: дифтерії, туберкульози, титанусу, поліо та інших недуг. Ці недуги, здебільшого контрольовані в цивілізованих країнах, в менше розвинених ще й далі є часто причиною дитячої смерти. 25-30 відсотків дітей у таких країнах не доживає першого року.

Неграмотність — це дальша велика проблема. Менше чим половина дітей у шкільному віці в так званому третьому світі ходить до школи. Якщо до 1985 року буде така ситуація, як є тепер, то менше як одна третя дітей у віці 8-11 років в менше розвинених країнах ходитиме до школи.

Одначе і в розвинених країнах дитина не є автоматично вільна від недоліків. Є цілі райони в індустріяльних країнах, в яких стрічаємо ті самі проблеми, що в менше розвинених, наприклад: безробіття, замалий річний дохід, коротке життя. Такі недорозвинені райони, як в деяких випадках у нас, в Америці, для прикладу: гори Апелечієн, або міські, як частина південного Бронксу в Ню Йорку, представляють подібні труднощі для дітей: велику смертність немовлят, неграмотність, або тому що діти не ходять до школи, або наука не впливає на рівень їхнього життя; невистарчаюча опіка над здоров'ям і брак потрібної обслуги. Діти цих районів часто терплять з приводу злого харчування через недостачу харчів, або тому, що вони не є відповідної якости.

Навіть у громадах економічно сильних існують різні проблеми. Насильство над дитиною, наприклад, привернуло публічну увагу. Іншим недомаганням є брак осередків денної опіки для дітей, влаштувань для особливо талановитих і фізично та інтелектуально відстаючих. Так само положення дітей в розведених родинах вимагає опіки й поправи, як теж й інші проблеми, коли родина міняє свій характер, місце перебування тощо. Крім цього, треба постійно підготовляти дітей і молодь до ролі творчого чинника в суспільстві.

Та найбільше уваги, студій, а разом із тим боротьби за поліпшення вимагає доля дитини поза залізною заслоною. СССР — це єдина індустріяльна країна в світі, де існує примусова, хоча так вона там не називається, робота для дітей. Щороку тисячі дітей виганяють на колгоспні лани допомагати в роботі. Від ранніх років — коло 12-го року — дітей і молодь втискають у примусовий передвійськовий вишкіл. Рік-річно большевицька преса, як, наприклад, „Молодь України", розписується про військові маневри, польові вправи зі зброєю у руках 12-тирічних і старших юнаків. СССР — це єдина країна, в якій щось подібне діється. Дітей підготовляють до партизанки, надихують ненавистю до всіх, хто інакше думає, втискають їм у руки зброю.

А вже, мабуть, найгірше — це відповідальність і терпіння дітей за своїх батьків. Із історії СССР знаємо про те, що тисячі дітей, батьків яких запроторено в тюрми, поневірялися й гинули на вулицях. І сьогодні це ж саме діється з дітьми дисидентів, а в Україні з дітьми українських патріотів. В Україні і в інших країнах поневолених Москвою дітям не дають змоги вчитися у рідних школах, їх русифікують, змушують забувати мову батьків, відривають від життєдайних коренів народної духовости й культури.

Об'єднані Нації беруть участь у світовому відзначуванні Року Дитини, щоб прослідити процес її росту, та щоб збільшити увагу до неї в цілому світі. Нам потрібно більше вивчати життьові умови в усіх народів, бо тяжке положення дитини серед інших народів кидає

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Мацьків

НЕ ЗАКОПУЙМО ТАЛАНТІВ

Приглядаючись до праці та успіхів різних людей, бачимо, що успіхи в мистецтві та науці (тобто література, музика, архітектура, малярство, різьбарство, чи здобутки на полі медицини, техніки, астрономії і т.п.) не появились заходами пересічних осіб, але завдяки праці одиниць, обдарованих талантами та великим замилуванням до даного рода праці.

Таких обдарованих одиниць не так то багато у кожній нації, та й не всі вони вміють і хочуть стати видними і своєю працею, і пильністю, і наполегливістю прислужитись рідному народові у великому змагу на полі культури й науки.

Але й самого, хоч би найкращого таланту не досить, щоб стати мистцем чи науковцем, бо цей талант треба вміло розвивати й доробляти. Знаємо зі св. Євангелії, де сам Христос у притчі про таланти виразно зазначив, що той, хто одержав п'ять талантів, доробив других п'ять; той, хто мав два, доробив других два; не доробив його лиш той, хто одержав тільки один талант.

Розвиток талантів у деяких людей розпочинається від молодих літ і це часто можна зауважити. Якщо така обдарована дитина має розсудливих батьків і вони вчасно пізнають це обдарування, а зовнішні умовини та обставини не стоять на перешкоді, та якщо ці батьки допоможуть розвинутися талантові у всій ширині, тоді ця дитина може вирости на справжнього мистця, науковця, чи провідника свого народу. В іншому разі — талант, не маючи змоги розвиватись, нидії і завмирає.

Серед українських дітей доволі часто зустрічається удосталь здібних, і деякі з них могли б заблестіти на ширшу скалю, але таке не все буває. Причина в цьому, що їх батьки не зрозуміли, чи не хотіли доглянути тих здібностей.

Тому слід подумати, що робити і як повести дітей, щоб їх талант не змарнувався...

Коли батьки запримітять, що дитина цікавиться якоюсь ділянкою мистецтва або якимсь знанням, то повинні постійно звертати на неї свою увагу. Якщо дитина цікавиться якоюсь ділянкою мистецтва, тобто творами малярів, різьбарів тощо і сама часто малює, чи старається різьбити, то батьки повинні її в цьому допомагати, діставши необхідні речі для цього та заохочувати її до такої роботи. Коли переконаються в тому, що це зацікавлення не маліє, а розвивається і посилюється, а дитина вже настільки підросла, що починає сама розуміти свою працю, то треба час до часу піти з нею на мистецьку виставку або до мистецького музею, щоб вона оглянула мистецькі твори. При тому треба пояснювати творчість тих мистців та пояснити, чому люди так довго зберігають ці твори. Було б доцільно познайомити дитину з якимсь мистцем, найкраще зі своїм та відвідати його в робітні під час праці. Дуже добре буде, коли батьки обговорюють з дитиною про ролю й значення мистецтва та про ролю культури взагалі, серед різних народів, а в нашому українському народі зокрема.

Якщо дитини починає „тим жити", треба записати її до мистецької студії, або післати до якогось доброго мистця-педагога, щоб дитина належно зрозуміла вартість та ролю мистецтва. Варто також звернути увагу дитині на пам'ятники, що їх ставлять на вулицях чи площах міст і пояснити кому, за що і на що ці пам'ятники будуються.

Коли ж дитина підросла і здобула деякі успіхи в малярстві, чи іншому ролі мистецтва, треба її заохочувати до дальшої праці. (Дуже добрим стимулом для молоді в поступі малярства є кількатомовий альбом малярських творів Т. Шевченка, який варто оглянути молодим адептам малярства).

З дитиною, яка має нахил до музики, треба ходити на концерти, відвідувати опери та ознайомити про ролю, яку відограє музика в житті культурних народів. Очевидно, треба послати її на навчання музики, якщо вона цього забажає, але до доброго педагога, який розвинув би її зацікавлення та обдарування. Публічні виступи таких молодих адептів музики дуже часто і сильно впливають на дальші успіхи. При цьому треба зазначити, що примушування дитини вчитися музики, яка до цього не має здібностей і бажання, не принесло і не принесе ніяких успіхів.

Дітям, які мають зацікавлення в літературі, треба б показувати бібліотеки та пояснювати про ролю книжки в науці й культурі народу, давати їй читати відповідні до її віку й знання літературні твори та створити можливість, щоб дитина запізналась з якимсь поетом чи письменником, який пояснив би як твориться літературний твір. Було б добре, щоб підростаюча дитина (у відповідному віці і з відповідним знанням мови) почала сама пробувати своїх сил, дописуючи до дитячих чи молодечих журналів.

(Закінчення на стор. 4)

Всеволод Б. Будний

ГЕНЕРАЛ МИХАЙЛО КРАТ — КОМАНДИР 1-ої УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА

[1]

(Доповідь прочитана під час Жалобних Сходин у пам'ять сл. п. Генерала, що відбулися дня 23 вересня 1979 в Ню Йорку, заходами Головної та Крайових Управ Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА, з нагоди Сорокового Дня від смерти Командира — 8 серпня 1979)

Смерть сл. п. ген.-пор. Михайла Крата 8 серпня 1979 року викликала серед нас, колишніх вояків 1-ої Української Дивізії УНАрмії і жаль, і смуток, і досаду так, наче б покинув наші ряди наш ровесник, а не літня людина, що прожила 87 років життя. Тому після панахид, під час похорону і на похоронній тризні нам було не під силу в прощальних словах сказати все, що було слід сказати про спочилого Командира нашої Дивізії. Стародавній український християнський звичай поминати покійника в сороковий день від його смерти дає нагоду тим, що залишилися в живих, поступово звикати до факту, що його відмінити неможливо... На місце початкового жалю та смутку приходять менш емоційні рефлексії та ремінісценції, і з них виринає постать покійного у своїй повноті, а її зариси відображують його виразніше, чіткіше, ніж це було можливе коротко після його смерти.

Згадаймо ж тепер нашого сл. п. Командира „не злим, тихим словом"; постараймося відтворити в нашій пам'яті його незвичайну, кольоритну особовість; спробуймо пригадати ті події і ситуації, на котрі сильна індивідуальність нашого Командира мала значний, якщо не вирішальний вплив.

I

Прибув Покійний до нашої Дивізії разом із Командувачем Української Національної Армії сл. п. ген.-пор. Павлом Шандруком в середині квітня 1945 року, як номінат на командира нашої частини. Командувач УНАрмії змінив, одначе, свою думку, вважаючи, що в обличчі близького кінця війни не було доцільно міняти обсаду найвищого командного становища в Дивізії... Чи не складається воно на гірку іронію долі, що письмове назначення на становище командира Дивізії вислано покійному ген. М. Кратові щойно після закінчення війни, коли Дивізія віддалювалася від фронту на захід, прямуючи до полону? Полон для військової людини — це прямий наслідок її активної служби у військовій формації. В дивізії ген. Михайло Крат не служив ані одного дня, ні однієї години! Майбутнє Дивізії після капітуляції Німеччини було дуже непевне. Генерал Крат мав повне моральне право не прийняти позицію командира, він радше мав право пробувати з'єднатися зі своєю родиною. Та генерал Крат цього не зробив. Він повинувався наказові Командувача УНАрмії і попрямував з Дивізією до полону, що тривав для нього, як і для нас усіх, майже 4 роки.

Іншою гіркою іронією долі видається факт, що письмове найменування на командира Дивізії не супровадило письмове підвищення до ранги генерала, хоч воно було в пляні Командувача УНАрмії; наслідком цього, увесь час свого перебування в Беллярії наш Командир підписувався, як „полковник і комендант табору", а генеральську рангу почав уживати щойно тоді, коли до його рук дійшло нарешті письмове повідомлення про його підвищення до генеральського ступеня. І навіть тоді покійний Генерал не поінформував загалу про свою „де факто" і „де юре" позицію Командира Дивізії, а ті нечисленні особи, що про це знали, не вважали потрібним поширити цю інформацію між вояцтвом Дивізії.

Сказаного досі вистачає, щоб розпізнати декотрі риси характеру покійного Генерала: військова постава й військова дисципліна, підпорядкування особистих справ справам загальним і цілковита відсутність честолюбства. Наше спільне перебування в полоні в Італії дало нам багато нагод розпізнати ще й інші прикмети нашого Командира.

II

Після закінчення війни вояцтво Дивізії маршувало з фронту в Австрії в сторону Італії. Під кінець травня 1945 близько десять тисяч наблизилось до міста Рімоні і за вказівкою британських військових чинників зайняло обгороджене дротяними засіками поле недалеко містечка Беллярія. Британці назначили комендантом цього імпровізованого табору найвищого рангою та військовим стажем українського старшину — (тоді) полковника Михайла Крата.

Загальна втома вояків ще з останніх тижнів війни, перемарш при скупому сухому харчуванні, примітивні побутові умовини й непевність дальшої долі впливали від'ємно на загальний моральний стан загалу вояків і створювали нервову напругу та схильність до непогамованих відрухів чи антисоціяльних потягнень слабших одиниць. Перед комендантом табору стояло завдання втримати лад, порядок і дисципліну в таборі, й за те він був відповідальний перед британською військовою владою, перед загалом табору і перед власним сумлінням. З цим завданням наш Командир справився блискуче. Він зорганізував Штаб табору, що допомагав йому в його важливій праці; він поділив масу таборян на полки та сотні, назначивши для них командирів із старшинських рядів; він уложив „Інструкцію внутрішнього ладу", а професійним правникам доручив зладити своєрідний „карний кодекс", що передбачував кари за провини супроти таборової дисципліни чи супроти товаришів неволі. Найбільший натиск робив наш Командир на військовий характер табору: Він остерігав перед духовною демобілізацією нашого вояцтва, доказуючи при різних нагодах, що тільки військовий лад і військовий спосіб життя допоможе загалові задержати свій високий моральний рівень. Щоб досягнути цієї цілі, наш Командир шукав допомоги там, де моральний закон є справою першорядної ваги — у нашій рідній Церкві. Як комендант табору, він підніс її авторитет в очах загалу, запрошуючи до таборового Штабу двох капелянів-душпастирів: католицького і православного. Як комендант табору, він допомагав нашим душпастирям у всіх їхніх потребах, зв'язаних із душпастирською працею. Як комендант табору, наш Командир давав добрий приклад своєю участю в церковних польових відправах-богослуженнях й інших релігійних практиках.

Усі ті заходи нашого сл. п. Командира зорганізувати табір якнайкраще були проведені в перших днях червня 1945 року. Загал табору спостерігав свого командира з немалим зацікавленням, бо тільки незначне число старших чи молодших старшин мали нагоду пізнати його в часі перед полоном. А постать Командира була навіть із зовнішнього вигляду незвичайна: високий ріст, пряма вояцька постава, енергійний крок і коротка, дбайливо причесана борода — ось що відрізняло покійного генерала М. Крата від інших старших старшин вищого ступеня, а також незвичні для галичан вимова й лексика, що характеризували короткі, але змістовні звернення Командира до поодиноких частин табору при різних нагодах, з незмінним — теж незвичним для дивізійників — вступним привітанням: „Слава Україні, козаки!"... „Козаки" ж Дивізії (рядові, підстаршини та старшини) респектували свого Командира, й поволі створювався між ними та проводом табору невидний, але сильний зв'язок — такий конечний в житті спільноти...

III

Два перші тижні червня пройшли в атмосфері саме такого формування нашої вояцької громади в полоні. Почались прояви культурно-освітньої праці, спортові змагання, появився гумористичний вивісний журнал „Оса". І саме тоді, в середині місяця червня, навістила табір загроза: акція совєтських репатріяційних місій. Ніхто не розумів тієї загрози краще ніж наш Командир. Ніхто не відчув на собі стільки відповідальности за долю Дивізії в полоні, скільки відчув її на собі ген. Крат. Він очолив і перевадив оборонну акцію проти насильної (а чи й добровільної) репатріяції.

(Продовження буде)

30-річчя заснування Осередку СУМ-А ім. ген. хор. Т. Чупринки в Ню Йорку

У жовтні ц. р. проминає тридцять років від заснування у Ню Йорку одного із найбільших осередків Спілки Української Молоді в Америці.

Тридцять років не надто довгий відтинок часу в історії життя і діяльности Осередку, але це роки пройденого шляху сповненого праці, труду й зусиль, досягнень та успіхів, що і є достатнім відтинком часу для того, щоб його відзначити.

Почерез сумівські лави нюйоркського Осередку СУМ-А, пройшли досі сотні молоді, які вже в багатьох випадках збільшили ряди громадських організацій та суспільних установ, члени Осередку в Ню Йорку із рядів юнацтва в багатьох випадках стали професіоналістами різних ділянок і займають визначні пости в українських та американських установах. Вони заклали свої родини, а їхні діти продовжують працю своїх батьків в Осередку СУМ-А. Цим самим із вдячністю схвалюємо велику роботу в Осередку СУМ-А в Ню Йорку, на протязі трьох декад.

Діяльність різноманітної праці Осередку дальше продовжується. У великому і гарно викінченому Домі ОУВФ, при 136 2-га евеню де є приміщення Осередку, майже кожного вечора рух і гамір, а сумівська-юнацька молодь поспішає на заняття.

Кожного вівтірка відбуваються проби танцювальних гуртків молодшого юнацтва, в середи — проби хору „Жайворонки", в четвер — проби танцювального ансамблю „Верховинці", в п'ятницю — Школа Українознавства для старших кляс, а в суботи від год. 9-ої до 1-ої — Школа Українознавства, а від 1:30 до 5-ої вечора — сходини юнацтва по роях.

Для відзначення 30-річчя Осередку СУМ-А в Ню Йорку заплянованo кілька імпрез.

Першою з імпрез буде Ювілейна забава з вибором королеви Осередку, що відбудеться в суботу 24-го листопада ц. р. у великій залі УНДому в Ню Йорку.

Другою імпрезою буде Ювілейний Бенкет який відбудеться 15-го грудня ц. р. в авдиторії Школи св. Юра із мистецькою програмою сумівських одиниць і ансамблів.

На закінчення ювілейного року, відбудеться величавий концерт силами всіх мистецьких одиниць, гуртків та ансамблів Осередку, який відбудеться у лютому, 1980 року.

Із нагороди тридцятьріччя створення Осередку рівнож підготовляється спеціяльне ювілейне видання, в якому появиться історія Осередку, розвиток та праця юнацтва, та всіх мистецьких і самодіяльних гуртків. У виданні будуть поміщені світлини та документальні письма.

Сподіємося, що шановне громадянство, батьки та симпатики молодих організацій візьмуть участь у святкуваннях і тим самим піддержать нашу молодь у дальшій праці.

Т-ій

Уже зібрано 13,000 дол. на видання „Свідка" В. Барки

Кураторія і Діловий комітет Фонду для видання творів Василя Барки — одного з найбільш сучасних поетів Заходу — повідомляють, що до 28 вересня ц. р. на видання його поеми-роману „Свідок" надійшло на передплату і пожертви 6.372.00 дол., у тому 1.000 дол. від Патріярха Йосифа.

Комітет Фонду в Ґлен Спей, де живе Василь Барка, зібрав досі серед мешканців оселі 6.706.00 дол. і сподівається зібрати повну суму на видання одного з чотирьох томів „Свідка". Головою Комітету в Ґлен Спей є п. Данило Мох, касиром д-р Олекса Ничка.

Разом досі зібрано 13.078.00 дол.

Поіменні списки всіх передплатників і жертводавців будуть проголошені, видруковані і залучені до кожного тому „Свідка".

Усім жертводавцям і передплатникам складаємо щиру подяку.

У нашому зверненні, яке ми розіслали в червні ц. р. до української преси, громадських установ, церков та яке продовжуємо розсилати до окремих громадян, ми звернулися з проханням допомогти пожертвами і передплатами видати найбільший твір Василя Барки — поему-роман „Свідок" — над яким поет працював понад 25 років. Ця поема-роман змальовує трагічні події на Україні протягом двох воєн і, як усі твори Барки, відзначається великою оригінальністю форми і позначена християнською релігійністю. „Свідок" має 48 тисяч рядків, тобто чотири томи по 500 сторінок. Видання цього твору це така коштовна річ, що воно може бути здійснене тільки пожертвами і передплатами. Наклад видання буде обмежений до числа передплатників.

Усі чотири томи вже готові до друку.

Виданням цього твору вшануємо гідно й достойно творчу працю поета в його сімдесятиліття.

Передплата на чотири томи „Свідка" становить 80.00 дол.

. Пожертви можна відтягати від податку №T:S:E: O3BL).

Кураторія фонду:
Юрій Шевельов (голова
Григорій Костюк,
Юрій Лавріненко,
Юрій Луцький, Ярослав Падох, Омелян Пріцак
Іван Фізер

Діловий комітет:
Людмили Волянська,
Ніна Ільницька,
Ярослав Клим, Ольга Кузьмович, Микола Лебедь, Орест Слупчинський

Чеки на передплату і пожертви: Self Relianse N.Y. The Svidok Publishing Fund 108 Second Ave, New York, N. Y. 1003

Чеки виписувати на: Self Reliance N. Y. Acct №8907 The Svidok Publishing Fund

МІЖНАРОДНИЙ РІК ДИТИНИ

(*Продовження зі стор. 2*)

тінь і на наше життя в Америці.

Діти всюди потребують медичної опіки, харчування, стимулу до фізичного, духового, соціяльного росту. А найбільше, одначе, вони потребують доказу, що для їхнього оточення їхні думки і їхні вчинки мають вагу.

Роки дитини, влаштовувані Об'єднаними Націями в минулому, висовують різні „пляни світових акцій". Міжнародний Рік Дитини звертає увагу на пляни національні, крайові, навіть місцеві, щоб лише зацікавити працею над дітьми, скерувати діяльність на найбільш ефективний плян.

Каталізатором Міжнародного Року Дитини і діяльности по цій лінії в Америці — це Національна Комісія Року Дитини. 1979 року її покликав до життя Президент і Конгрес. Ця Комісія робить різного роду ініціятиви, що стають предметом ширшого обговорення. Ми знаємо багато, що і як робити, щоб полегшити соціяльні проблеми довкола дитини. Але ми також свідомі, що ці проблеми ані прості, ані обмежені.

Форми родинного життя в нашому швидко мінливому, технологічно розвиненому й відносно достатньому суспільстві міняються. А це викликує пересунення у житті дитини на різних соціо-економічних рівнях, що вимагає постійної уваги й нових ідей, які відповідали б потребам кращого майбутнього.

Ціна опіки над дитиною може бути дуже висока, але ми вже мали змогу пізнати, яка висока є ціна якраз браку такої опіки. Тут не йдеться тільки про гроші, йдеться про глибші вартості, про оновлення фундаментального підходу до цих справ, про пересунення в уживанні ресурсів. В цьому мусять бути зацікавлені всі, починаючи від світу бізнесу, суспільних і професійних організацій, а кінчаючи — і це найважливіше — батьками дітей і громадянами, яким ті справи дорогі.

Міжнародний Рік Дитини має ціль також підкреслити вклад дітей у життя родини і громади. Він видвигає часом навіть вийняткові успіхи дітей у мистецтві, музиці, спорті і т.д. На жаль, в цьому Році Дитини навіть ми в Америці не можемо ще похвалитися розробленням тих усіх проблем.

Американська Комісія Міжнародного Року Дитини зідентифікувала вісім галузей цієї проблематики, в яких вона з'ясує і підтримуватиме діялог виданням матеріялів в кожній цій галузі: Плекання дитини в родині і громаді; здоров'я; освіта; участь молоді в судівництві; дозвілля, забави, мистецтво і їхня роля в розвитку дитини; плекання рівности, а поряд з тим культурної різнородности; вплив засобів інформації на дитину; дитина у світі.

Хоча в останніх роках виявились великі господарські дефіцити в різних ділянках матеріяльного життя, а заповідаються ще дальші скорочення й обмеження, то все таки сьогодні ЗСА є країною достатків, одначе і в нашій країні умови життя такі, що убогим родинам, родинам з низькими заробітками приходиться важко в плеканні здоров'я, харчування, виховання дітей. Тому Комісія концентрує свою увагу на занедбаннях підставових потреб дитини. Комісія стоїть на твердому становищі, що дитині мусимо забезпечити таке оточення і такі умови, щоб її фізичний, інтелектуальний, чуттьовий і соціяльний розвиток відповідав рівневі її віку. Тому Комісія закликає до дебати того цілого комплексу в усіх його ділянках, та на всіх площинах нашого життя. Одначе сама дебата нам не вистарчає і нас не задовольняє. Після дебати і на базі її вислідів мусить прийти акція!

Українська громада в світі, а зокрема українська громада в ЗСА, де є найбільша частина української діяспори, мусить завжди мати на увазі, що наша сила, вага й значення завтра повністю залежать від нашої нинішньої опіки українською дитиною. Ми мусимо зрушити кожен камінь, провірити всі методи й можливості, намагатися розв'язати всі проблеми, які відносяться до життя, розвитку, включення в нашу суспільну діяльність української дитини.

Міжнародний Рік Дитини, а в нашому випадку ще спеціяльно Рік Української Дитини дає нам нагоду до цього. Відповідальність за успіхи чи неуспіхи тяжить на нас усіх за цей відтинок, якого не можна недоцінювати.

(Кінець)

✠

Ділимося сумною вісткою,
що в середу, 26-го вересня 1979 року,
несподівано, відійшов у Вічність,
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО І ДІДО

СВ. П.

ЯРОСЛАВ КІНАСЕВИЧ

ПОХОРОНИ відбулися в понеділок, 1-го жовтня 1979 р. з церкви св. о. Миколая в Торонті, Канада.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

В глибокому смутку:
дружина — МАРІЯ з ЛЕВИЦЬКИХ
донька — ХРИСТИНА ГОПКІНС з чоловіком ДЖАНОМ
внуки — ДАНИЛКО І ЛІДА ШЕБУНЧАК

✝

В глибокому смутку повідомляємо
своїх Друзів і Знайомих,
що у п'ятницю, 12-го жовтня 1979 року,
відійшов у Вічність
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ І БРАТ

бл. п. ОМЕЛЯН КЕРНИЦЬКИЙ

нар. 15-го березня 1909 р. у Соснові, Україна.

ПАРАСТАС у неділю, 14-го жовтня 1979 р., о год. 5-ій по пол. у похоронному заведенні Насевичів, 109 E Tabor Rd., Філядельфія, Па.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у церкві Христа Царя при 17-ій і Каюґа вулицях в понеділок, 15-го жовтня 1979 р., о год. 9-ій ранку, а звідти на цвинтар Факс Чейс.

Горем прибиті:
дружина — ЕВГЕНІЯ
син — БОГДАН з дружиною СТЕФАНІЄЮ
внук — АНДРІЙ МАРКО
сестра — СОФІЯ ТУР в Україні

✠

ПРЕДСТАВНИЦЯ І ЗАСТУПНИЦЯ
КОЗАЦЬКОЇ СІМ'Ї

ВАЛИНТИНА ЄЛІСЕЙОВНА ЗАЇКА

14 жовтня 1951 року, Валя удостоїлась стати Невісткою в Козацькій родині Ваців.

Усобша за свого життя на Вільній Землі, стала матір'ю трьох Синів і одної Доні.

На сьогодні, Сім'я Ваців зберегла за собою вірність Віри Божої, звичаї Віри Православної, Гимн Матері Людства, Славу Козацького Народу і Знамено Заповіту, що Бог дав між Ним і Нами і між усякою живою Душею, яка з нами в роди вічні.

Во ім'я Отця Небесного,
Єдиного,
Всемогучого Бога — Творця,
Вседержителя Неба і Землі.
Слава Йому на вічні віки!

Хай ми будемо свідками, цього чину
на Суді Справедливости перед Суддею
Небесним. Амінь.

Муж — ІВАН
Сини — ГРИГОРІЙ, АНДРІЙ І ОЛЕКСАНДЕР
Донька — ОЛЯ
Свекруха — ВАРВАРА
ВАЦІ

✝

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що в неділю, 14-го жовтня 1979 року,
прийнявши Найсвятіші Тайни, відійшов у Вічність,
наш Найдорожчий
МУЖ, ТАТО, ДІДО та СТРИЙКО

бл. п.

ПЕТРО КОСТИК

проживши 79 років трудолюбивого життя.

ПАНАХИДА у вівторок, 16-го жовтня 1979 р., о год. 7:30 веч. у похоронному заведенні Walter B. Cooke при Jerome Avenue & 190 St., в Бронксі, Н. Й.

ПОХОРОН в середу, 17-го жовтня 1979 р., о год. 10-ій ранку з української греко-католицької церкви св. Покрови в Бронксі на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина — ЛЮДВІКА
дочка — ІРЕНА ЗАЛУЦЬКА з мужем МИРОНОМ
внуки — ЯРОСЛАВ, ІГОР І ЛІДА
братанок — ВАСИЛЬ КОСТИК
та ближча і дальша Родина в Америці, Канаді й Україні

✝

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що дня 14-го жовтня 1979 р. відійшла від нас у Вічність наша НАЙДОРОЖЧА МАМА, ТЕЩА, СЕСТРА І ТЕТА

бл. п.

МАРІЯ ПОЛЧІЙ
з дому САВЧУК

нар. в селі Надрічне, пов. Бережани, Україна

ПАРАСТАС — вівторок, 16 жовтня о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні П. Яреми, 129 E. 7-ма вул. Ню Йорк.

ПАНАХИДА — в середу, 17-го жовтня ц. р. о год. 7:30 веч. в тому ж заведенні

ПОХОРОН — в четвер, 18-го жовтня 1979 р. о год. 9:30 в церкві св. Юра, 22 E. 7-ма вул. в Ню Йорку, а відтак на цвинтар Кальварія в Квінсі, Н. Й.

Горем прибиті:
син — ГРИГОРІЙ з дружиною РОЗАЛІЄЮ
брат ДМИТРО в Україні
ближча і дальша Родина в Україні та Польщі.

Спогад

ПРИСВЯЧЕНИЙ О. ЮСТИНОВІ ГІРНЯКОВІ ТА ЙОГО СИНОВІ О. ЙОСИФОВІ

о. Йосиф Гірняк перед засланням

о. Йосиф Гірняк після заслання

Це було перед 25-ти роками, коли то о. Юстин Гірняк пл. сен. кер. духовник для пластової молоді в ЗСА кожного року вдягав пластовий однострій і ціле літо перебував у пластовому таборі біля Іст Четгему. Він любив молодь. Систематично кожного дня з юнацтвом і новацтвом переводив гутірки навчаючи релігії, розповідав про історію церкви, про давню княжу велич, про хрищення України. Вщеплював у молодь правди віри, цей незрушимий фундамент християнського світогляду, формував характери пластової молоді. В частих розмовах о. Юстин висловлював турботу про молодь, про майбутнє, про нашу Церкву. Його думки линули в Україну, бо там залишився його син о. Йосиф. Вістки про релігійне переслідування в Україні навівали на о. Юстина тяжкий сум. Його син Йосиф, після закінчення Богослов'я у Римі, був професором філософії у Духовній Семінарії в Станиславові, а як духовник єпископа Григорія Хомишина залишився у рідному краю. Турбувалося батьківське серце о. Юстина про сина Йосифа, якого він віддав Богові на службу в українській Церкві для добра народу. Та твердий рід Гірняків у своїх переконаннях і постановах. Ні підступні улесливі й приманливі обіцянки комуністів, ні пропозиції почестей у формі митри від московського православ'я, не заманили о. Йосифа. Ув'язнення, довголітня Сибірська каторга, побої (ой били, били, аж в голові діри повибивали, як дійшли до нас вістки) — та все це не зломило твердого характеру о. Йосифа, бо терпіння за віру — це вінець заслуги у християнському житті, а це єдине, що влегшувало сум о. Юстина на згадку про сина. Упокоївся о. Юстин у 1958 році, а його син довго ще карався на засланні. А згодом повернувся в Галичину й користаючи з Тайни повноти священства душпастирював у новітніх катакомбах України. Окружною дорогою доходили до нас вістки про о. Йосифа Гірняка, про долю українського католицького священика в Україні: „Юзьо йде кожного ранку на прохід у недалекий гайок, та взявши зі собою пляшечку вина й кусень хліба — підкріпляється, заки йти до праці... вечорами співає тихо ліричні пісні своїй Марії йдучи з друзями поза місто. Марію він дуже любить, а тепер місяць травень... час до часу має неприємності, а то й побивають його хлопці, але він витривалий і любить на своєму поставити". Це уривки з листів. Завдяки родині, яка допомагала йому із ЗСА, він міг прожити понад 10 років у Станиславівщині, працюючи у Христовому винограднику для спасіння душ. Недавно прийшла сумна вістка, що відійшов у вічність ще один Ісповідник за віру. Знімки наглядно вказують на вигляд українського священика перед і після заслання. Старанням родини заупокійні Служби Божі відбуваються: 13-го жовтня 8:30 у катедрі у Філядельфії, 20-го жовтня 9:30 у церкві свв. Петра і Павла у Клівленді, 21-го жовтня 12 год. у полудне в церкві св. Юра в Ню Йорку.

На пам'ятнику, що є на могилі о. Юстина на цвинтарі у Філядельфії появився напис. Побіч батька золотими буквами вирито вістку про смерть сина, бо там у рідному краю на могилі цього неструдженого священика немає кому поставити пам'ятника. Обидва отці Гірняки вірно служили Христові й українському народові, доброю боротьбою боролися й не зрадили свого Спасителя.

Іван Скочиляс

НА ПОРОЗІ...

(Закінчення зі стор. 2)

дедалі вдосконалюється. Звідсіль стільки галасу й розмов про „нову конституцію" СССР та її ніби гуманність.

Але якщо обмежитися „людськими правами", тоді доведеться забути про самостійну українську соборну державу, бо людські права можна мати навіть у колонії. Канада, Австралія, Нова Зеляндія та Південна Африка — це будучи колоніями і згодом доміньйонами Великобританії — гарантували своїм громадянам ширші людські права, ніж їх мали будь-які самостійні держави Европи! Не зважаючи на всі ці права, згадані країни прямували до усамостійнення і сьогодні вони суверенні держави.

Якщо обмежити нашу діяльність лише боротьбою за конституційність у республіках Совєтського Союзу, тоді ця діяльність насправді зміцнюватиме стіни і мури тієї „тюрми народів". Адже, навіть якщо у Совєтському Союзі влада сумлінно виконувала б усі статті федеральної та республіканських конституцій, то це не означало б розширення прав людини і складових національностей. Навпаки: центральна московська влада отримала б моральне право виправдання тримати в полоні Росії український та інші народи, а їхня рішучість у прагненні до самостійности послабилася б.

Шкідливість Совєтського Союзу

Великодержавну Росію Ленін звав „тюрмою народів" і закликав росіян валити її, а під час Першої світової війни робити все, щоб Росія ту війну програла. Він мав свої ідеологічно-партійні мотиви для цього, але він є найпереконливіший свідок (зокрема у Східній Европі та в колах ліво-ліберальних громадян держав Заходу) на потребу ліквідування Совєтського Союзу, як „тюрми народів".

Йдеться про аргументацію, чому українці вирішили відокремитися від Росії будь-якого економічного ладу та ідеологічного кольору. На смертній постелі цей знавець характеру і діяльности росіян — мабуть несвідомо — перестерігав усіх ілюзіоністів, як М. Скрипника та інших:

Совєтська конституція, з її правом на вихід зі Союзу, „буде лише шматком паперу, який не охоронить меншостей... від всрявання великороса, шовініста, по суті негідника і тирана, типового російського бюрократа!".

Ось найправдивіша картина дійсности у „конституційному" Совєтському Союзі!

Хто вдоволяється „людськими правами у совєтській конституції", той сприяє російському „держиморді", бо надає йому конституційно-моральної сили. Тільки розбиття тієї імперії відкриває шлях до повної волі.

Новини з українського Люрду

Появи Пресвятої Богородиці в Люрді убогій дівчині Бернадеті Субіру почались 11-го лютого 1858 року. Всіх появ було 18. Остання поява сталася 16-го липня 1858 року. Авторитетом Св. Церкви стверджено, що Об'явлення є правдиві та гідні релігійного культу. Слава Люрду росте і процвітає, Масаб'єльська Ґрота-Печера, по нашому „Старий Камінь" стали троном Пречистої Діви Марії. З-під гранітної скелі нерукотвореного Трону — Пречистої безперебійно б'є жива, лікувальна вода. Там ніколи не втихає молитва. Біля Ґроти-Печери горить ясне полум'я свічок, як символ живої Віри у Господа Бога-Творця Вселенної. Біля Масаб'єльської Ґроти-печері діються надзвичайні чуда по нинішні дні. Люрд це зіниця культу Божої Матері, ясна сріблиста зірка на ризі Пречистої. Люрд — це промінь раннього сонця, сповитий чарівною стрічкою пережитих вражень, душевних актів і потрясаючих моментів. Там в одному менті сліпі прозрівають, хромі ходять, спаралізовані залишають свої візочки, розкаяні грішники, як блудні сини, повертаються до свого Отця, що на них жде в небі. Люрд — це гордість християнського світу, це оаза, пристановище серед пустині безбожників, це школа святости. Люрд сповитий Веселкою Миру. Над Люрдом сяє Зоря Високих Піренеїв-Мати Божа Пречиста Діва Марія, Цариця України — Володарка Землі і Неба.

Ось у такому славному і чудодійному Люрді і ми українці постановили створити наш рідний Релігійно-Національний Центр. Вінцем праці того Українського Центру буде церква Пречистої Діви Марії, недалеко чудодійної Ґроти, яку Люрдська Пані 18 разів відвідувала, освятила її своєю присутністю, оживила здоровою водою, та запечатала чудами. Поклала в Люрді свій герб-квітку: „Я є Непорочне Зачаття".

Нинішні нащадки славного козацького роду, сини і доні України свій взнеслий задум перевтілюють в чин. У Люрді українці вже мають свій рідний кутик. 16-го лютого 1979 року, куплено віллу — Св. Хреста і площу під будову церкви, за суму 200,000 дол. Цю велику суму грошей склали Ви дорогі сестри і браття із-за великої любови до Вашої Небесної Неньки, з почуття пошани і відданости мученичій, геройській Українській Церкві — Страдниці, що гейби та Страдальна Мати стоїть під хрестом свого улюбленого Сина на високій Голготі і так тужно, так терпеливо вижидає ранку Волі-Світлого Воскресіння.

9-го лютого 1979 року у Люрді відправлено Св. Службу Божу в намірені Вас всіх українців, що своїми молитвами, працею, та пожертвами спричинились до придбання у Люрді Українського Центру. За місяць часу — 9-го березня була відслужена в Люрді друга з черги Служба Божа, та засвічена свіча у чудодійній Ґроті-печері за тих всіх жертводавців, які особисто, або через інших передали свої пожертви на українську церкву в Люрді і сьогодні вони вже повмирали.

По нинішній день вже понад 6,000 лицарів Пречистої Діви Марії, щирих синів і дочок України прислали на мої руки свої пожертви, за це їм всім, оцим моїм письмом висловлюю найщирішу подяку, та щодня молю Матінку Божу, щоб їх самих та їхні родини взяла під свій всемогучий Покров, Багато з наших побожних та заможніх українців прислали: „Княжий дар". Ї вже кілька десятків меценатів, які здобулись на срібні понад 500 дол. та золоті понад — 1,000 дол. пожертви. Їхні імена будуть викарбовані срібними і золотими буквами на мармурових плитах, та будуть вмуровані при вході до новозбудованої церкви у Люрді.

З початку пестробарвного, замаєного в зелень і квіти Марійського місяця травня загостив до Люрду наш архітект інж. Мирослав Німців, який за надхненням Св. Духа та за молитвами Пречистої Діви вже виготовив проєкт української церкви в Люрді. Компетентний французький архітект із міста Тарбу, якому підлягає Люрд, високо оцінив проєкт нашого маєстра, будівничого українських церков у вільному світі, схвалив його проєкт, назвав „унікальним" та обіцяв свою піддержку. Це ж саме було в Тулюзі, тут Обласний „Екіпаж" Архітектів, переглянувши всі професійні дипломи нашого архітекта, одобрили їх, та післали до Міністерства в Парижі, щоб з Парижу наш архітект отримав „дозвіл архітекта" тобто дозвіл особисто у Франції керувати будовою церкви. Якщо такий дозвіл прийде чимскорше, для Будівельного комітету, буде велика пільга, бо наш великодушний маєстро Німців уже напочатку заявив, що працю свою виконуватиме без жадної заплати, але на Славу Божу, з вдячности і любови до Пречистої Діви Марії. Хай мені буде вільно навести лише одне його речення, що запало нам всім у Люрді глибоко в серце: „Отче, Ви молились з цілою церквою за моє здоров'я, дякую Вам щиро! Однак я прошу Вас моліться, щоб проєкт нашої церкви в Люрді був зреалізований, це буде моя радість, моя заплата, моя надгорода. А, якби Вам забракло фондів на завершення цих п'ять копул на українській церкві в Люрді, то я Вам своїми грішми допоможу. Українські паломники, які вже цього року відбували свою прощу до Люрду, були нашими здобутками в Люрді дуже задоволені, прямо захоплені. Проща почалась 7-го червня, а закінчилась 13-го червня. Паломники були зі всіх сторін світу, вони щодня брали участь у наших Богослуженнях, процесійних походах, та споживали спільний обід в українській відпустовій оселі „Почаїв". Обидвома домами в Люрді тимчасово завідують наші Сестри Служебниці, сестра Ксеня та Сестра Віра, обидві з Югославії, однак, коли прибуває наше паломництво, тоді в допомогу місцевим сестричкам стають інші наші сетри.

Між паломниками було найбільше прочан з Мюнхену та з Нового Ульму. Українці несли в процесійному поході три українські прапори, та таблицю з написом: Україна. Духовну обслугу виконували: наш отець декан Павло Когут, отець радник Іван Лужецький та о. Василь Прийма, який дуже мило був заскочений, коли учасники прощі самі почали складати пожертви на будову української церкви в Люрді, а ці, що не мали при собі грошей задеклярували свої дари, а один паломник обіцяв прислати 12-друком вишиваних обрусів на столи, та окремо на престіл до святині. Не забули наші паломники помолитись за Вас всіх, що належите до українського роду. 9 червня в Люрді відправлено Службу Божу за всіх жертводавців у широкому світі, що присилають свої пожертви на церкву Пречистої Діви Марії в Люрді. Зараз на другий день, 10-го червня була заупокійна Служба Божа і Панахида за тих жертводавців на українську церкву в Люрді, які вже на Божому суді, щоб за молитвами Пречистої Діви Марії Син Божий був для них милосердним.

Комітет побудови української церкви у Люрді ще раз дякує усім дотеперішнім жертводавцям, що склали свої цеголки на будову української святині в Люрді, та черговий раз закликає і просить збільшити свої пожертви. Непорочно-Зачата Діва Марія позбирає Ваші пожертви в свої долоні, як перли золоті, найцінніші, та поставить високо перед Престіл свого Божественного Сина. Бо Вона добра, наша найліпша Мати.

Заохочені такими кількома словами дорогі читачі, пригадаймо собі ту відвічну правду, що саме ми є тими живими-пахучими квітами у терновій короні Мученичої Христової Церкви-Героїчної Української Церкви. Місія нас всіх українців у Вільному світі велична і почесна. На Вас дивляться з небесних висот святі великі будівничі тисячолітньої християнської Руси-України — рівноапостольні князі, св. Ольга і Володимир Великий, наші славні й лицарські гетьмани і козаки, наші невгнуті, нескорені діди і прадіди, сьогодні на Вас дивиться увесь християнський світ. На Вас, дорогі браття і сестри, дивиться сам Ісус Христос — Основник Св. Церкви. Дорогі Земляки Українці, пам'ятаймо, що в нинішніх часах „Великого Ісходу" кожний щирий українець у вільному світі має сповнити післанництво тисячолітньої християнської України. Справа будови української церкви в Люрді вже зацікавила всіх українців доброї волі. Як гарно піднесено і славно буде перед лицем Божим і перед очима інших народів, коли справді Вашими щиросердними жертвами будований Український Храм у Люрді, об'єднає ці розсіяні золоті зорі — Ваші віруючі серця, Ваші чесні імена у дорогоцінну корону-Церкву, Цариці України, Непорочно-Зачатої Діви Марії у Христі і по крові, що стаєте будівничими нашої церкви у Люрді, я вписую Вас до пропам'ятної книги, та молю Матінку Божу, щоб вписала Ваші чесні імена у своєму люблячому, материнському серці на всі часи, на цілу вічність, тут на землі і колись у небі.

Ваші пожертви тепер і на будуче пересилайте на такі адреси: в Америці: Selfreliance Federal Credit Union 2351 W.Chicago Avenue, Chicago, Illinois 60622 c/o Rev. Wasyl Pryjma, Account No. 20863, USA.

В Канаді: St. Mary's (Toronto) Credit Union Ltd., 278 Bathurst Street, Toronto, Ont. M5T 2S3 c/o Rev. Wasyl Pryjma, Canada або: rev. Wasyl Pryjma c/o Mr. and Mrs. Pityk 19 Leland Avenue, Toronto, Ont., M8Z 2X6, Canada.

Щоб своєчасно отримати посвідчення за прислану пожертву, найкраще пересилати на таку адресу:

L'Abbe Pryjma Wasyl 27, rue Adolphe-coll Boite Postale 3168 31027, Toulouse Cedex c.c.p. 613-26A, Toulouse, France.

Хто мав би труднощі з пересилкою пожертви на будову укр. церкви у Люрді, хай передасть в руки своєму о. парохові, який Ваші гроші перешле куди треба.

о. Василь Прийма

Міра Гармаш у Нюйоркському ЛМКлюбі

Міра Гармаш — літературне прізвище відомої нашої поетеси, у приватному житті — Володимири Дорошенко-Василишин, дочки видатного українського вченого й дружини талановитого маляра. У п'ятницю, 5-го жовтня ми мали нагоду зустріти її на другому з черги вечорі сезону в нюйоркському Літературно-мистецькому Клюбі (пані Гармаш постійно живе у Філядельфії).

Вечір розпочала короткою доповіддю Уляна Любович, говорячи з питомим їй теплом і професійним знанням про молоду літературну посестру — Міру Гармаш. Вона коротко згадала біографію поетеси (дочки східньо-українського вченого й матері галичанки, вирослої й закоханої в рідному Львові), а в поетичній творчості її підкреслила гармонійну пов'язаність двох елементів із Тичинівського мотто до одної з її поетичних збірок: любови до рідного й до вселюдського. Адже всі твори Міри Гармаш сповнені глибокої носталгії до рідного краю, але вона сприймає з поетичним почуттям і нові враження з мандрівок по широкому світі — з Голляндії, Скандінавії, Еспанії, Португалії.

Потім наш сеньйор еміграційних літературних критиків, д-р Лука Луців, розказав про його давні зустрічі з батьком поетеси, покійним Володимиром Дорошенком, і зачитав власну колишню захоплену рецензію у „Свободі" на другу збірку поезій Міри Гармаш, видану в Канаді одинадцять років тому.

Врешті — власні поезії читала сама авторка. Можна сказати без пересади, що читання її дало всім слухачам хвилини справжньої насолоди, особливо її носталгійні спогади про дитинство й рідне місто, про проходи на Високому Замку й про товариша проходів — покійного батька. Але творчість Міри Гармаш не вся в минулому. Як слушно підкреслила У. Любович, авторка вміє відчути й поетично схопити і враження з чужих, далеких країн, а в деяких поезіях її дзвенить мов криця заклик до дії мужньої, до боротьби й перемоги.

Особливе враження викликало читання аторкою однієї поезії, ілюстрованої музичним супроводом композиції (вона й талановита піяністка). А наприкінці чоловік поетеси, мистець Роман Василишин ілюстрував прозірками власних сатиричних малюнків декілька епіграм її — на всі назви й форми нашого громадського життя на еміграції — без злоби, а лиш із дружньою насмішкою.

А в музичній частині вечора, ми почули чотири сольоспіви відомої меццо-сопрано Христини Карпевич, з акомпаньяментом Марти Мачай. Їх милозвучні виступи достроювалися до цього приємного вечора. Всім учасникам програми подякував — словами й квітами імпрезовий референт Клюбу, Степан Крижанівський.

Яка шкода, що публіки в Клюбі цим разом було небагато, не більш як сорок осіб. Більшість „старих бувальців" клюбових, мабуть, налякалися буряного дощу.

О. П.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ОЛЕКСАНДЕР КОГУТ, член УНС Відд. 147 св. Михаїла в Аллентавн, Па., помер 2 липня 1979 р. на 88-му р. життя. Нар. 1890 р. в Україні; членом УНС став у 1929 р. Залишив у смутку трьох синів: Івана Иосифа і Стефана та дочку Гелену Нойбавер. Похорон відбувся 5 липня 1979 р. на укр. правосл. цвинтарі св. Марії у Вайт Голл, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Іван Гуцайлюк, секр.

МАРІЯ ТИХАНСЬКА, членка УНС Відд. 7 ім. Дмитра Капітули в МекАду, померла 6 серпня 1979 р. на 87-му р. життя. Нар. 1892 р. в МекАду. Залишила у смутку мужа Василя, синів: д-ра Теодора, Евгена і Василя; дочку Анастазію та внуків і правнуків. Похорон відбувся 8 серпня 1979 р. на цвинтарі Покр. Преч. Діви Марії в МекАду, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Гелена Словік, секр.

МИКОЛА ЯНКО, член УНС Відд. 292 св. Івана Хрестителя в Детройті, Міч., помер 28 липня 1979 р. на 88-му р. життя. Нар. 1891 р в. Білгороді, Австрія; членом УНС став у 1923 р. Залишив у смутку дочки: Гелену, Марію, Катерину, Анну, 7 внуків і 2 правнуків. Похорон відбувся 1 серпня 1979 р. на цвинтарі Гренд Лави в Детройті, Міч.

Вічна Йому Пам'ять!
Стелла Федик, секр.

ПАЛІЙ КРАВЧУК, член УНС Відд. 361 Т-ва Дністер в Ню Йорку, помер 28 червня на 76-му р. життя. Нар. 1903 р. в Космачі, Україна; членом УНС став 1949 р. Залишив у смутку кузина Михайла Повха з родиною та знайомих. Похорон відбувся 1 липня 1979 р. на цвинтарі св. Андрея в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
Управа

ВОЛОДИМИР СТЕПАНЯК, член УНС Відд. 257 ім. Івана Годяка в Лос Анджелес, Каліф., помер 16 червня 1979 р. на 57-му р. життя. Нар. 1922 р. в Майнерсвілл, Па.; членом УНС став у 1941 р. Залишив у смутку брата Івана та вісім сестер: Катерину, Анну, Шарльоту, Гелену, Джуді, Ірену, Ольгу і Иозефину. Похорон відбувся в Денвер, Коло.

Вічна Йому Пам'ять!
П. Сильчак, секр.

КАТЕРИНА ВУТРИН, членка УНС Відд. 47 ім. О. Басараб в Бетлегем, Па., померла 22 серпня 1979 р. на 86-му р. життя. Нар. 1893 р. в Ясінно, пов. Сянік, Україна; членкою УНС стала у 1940 р. Залишила у смутку п'ятьох синів і 15 внуків. Похорон відбувся 25 серпня ц. р. на парафіяльному цвинтарі в Геллертавн, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Анна Гарас, секр.

МАРІЯ ПАНЧИК, членка УНС Відд. 11 св. Михаїла в Джонставн, Па., померла 10 серпня 1979 р. на 60-му р. життя. Нар. 1919 р. в Джонставн, Па.; членкою стала у 1936 р. Залишила у смутку брата Юрія та сестри — Катерину, Павлину й Ірену. Похорон відбувся 13 серпня 1979 р. на Грендвю цвинтарі в Джонставн, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Юрій Сціленний, секр.

АНТОН МУЛЕК, член УНС Відд. 451 ім. Т. Шевченка в Гримсбі, Онт., Канада, помер 9 липня 1979 р. на 78-му р. життя. Нар. 1900 р. в Церкниці, Нетронське, Югославія; членом УНС став 1961 р. Залишив у смутку дружину Юзефину, дочку Иосипу і трьє внуків у Канаді. В Югославії — брата і сестру. Похорон відбувся 11 липня 1979 р. на цвинтарі Фолкар у Гемильтоні, Онт.

Вічна Йому Пам'ять!
... Омельченко, секр.

Британський уряд закликає чорних екстремістів Родезії піти на поступки

Лондон. — Голова 5-тижневої вже конференції про заведення миру в Родезії-Зімбабве, британський міністер закордонних справ лорд Каррінґтон, звернувся з палким закликом до проводирів чорного екстремістичного Патріотичного Фронту, щоби вони поступилися із свого непримирливого становища, яке загнало конференцію у сліпий кут, та вможливили завершити конференцію успіхом, а не невдачею.

Лорд Каррінґтон перервав конференцію після її останнього засідання, яке тривало кругло пів години, та відклав її на два дні, щоби в міжчасі шукати компромісу. Приявні на конференції керівники Патріотичного Фронту противляться тим точкам нової запропонованої Британією конституції Родезії-Зімбабве, яка запевняє незначній білій меншині, що становить тільки 3 відсотки населення, привілеї, особливо в ділянці земельної власности, громадянства для 40,000 білих, що прибули до Родезії після проголошення нею незалежности від Британії в 1965 р. та в справі збереження війська і поліції під проводом білих.

Але провідники Патріотичного Фронту на Лондонській конференції виминалють також ставлення „ультиматуму" та запевняють про своє бажання дійти до згоди і встановлення миру в Родезії. Тому існують шанси замирення, без уваги на заведення покищо конференції у сліпий кут в наслідок суперечних позицій Британії і чорного Патріотичного Фронту. Третім партнером Лондонської конференції є теперішній расово мішаний уряд в Родезії, прем'єром якого є єпископ Абель Музорева.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ...

(Закінчення зі стор. 1)

Після зустрічі з п-і д-р Альдаба-Лім, що, як виявилось, є громадянкою Філіппін, делеґація відвідала також секретаріят Американської Національної Комісії для МРД, де відбулась розмова з п-і д-р Леною Тайтт, координатором програми. Пані Тайтт дуже цікавилась працею українського Крайового Комітету і радо служила цікавими інформаціями та деякими порадами щодо дальшої праці нашого Комітету.

НЕ ЗАКОПУЙМО ТАЛАНТІВ

(Продовження зі стор. 2)

Дитині, яка одержує найкращі оцінки в школі, без будь-яких труднощів, варта б представити ролю і вартість науки взагалі та вказати дорогу, якою доходиться до наміченої цілі, тобто до праці науковця.

Одним словом, треба створювати в хаті таку атмосферу, чи такий клімат, в якому могли б розвиватися таланти в дітей.

Треба теж зазначити, що розвиток талантів у наших дітей, це не тільки особистий осяг, але теж свого роду вклад для свого рідного народу в розвитку його культури та його майбутности.